

LỢI ÍCH QUỐC GIA TRONG CẠNH TRANH QUYỀN LỰC THEO THUYẾT HIỆN THỰC

Phan Thị Thu Dung^{*}

Tóm tắt: Theo các nhà Hiện thực, các quốc gia không ngừng cạnh tranh quyền lực lẫn nhau trong quan hệ quốc tế nhằm mục đích cuối cùng là phục vụ lợi ích quốc gia, đảm bảo an ninh và sự tồn tại của mình. Quyền lực vừa là mục tiêu mà các quốc gia luôn theo đuổi vừa là một công cụ và phương tiện quan trọng để thực hiện và bảo vệ lợi ích quốc gia. Bài viết sẽ làm rõ khái niệm và các nội hàm của lợi ích quốc gia, phân tích vai trò và vị trí của lợi ích quốc gia trong cạnh tranh quyền lực giữa các quốc gia theo quan điểm của lý thuyết Hiện thực; phân tích những nội dung cơ bản của thuyết Hiện thực về cạnh tranh quyền lực trong quan hệ quốc tế.

Từ khóa: Lợi ích quốc gia, an ninh quốc gia, quyền lực, cạnh tranh quyền lực, hệ thống quốc tế, thuyết Hiện thực

Abstract: According to Realists, countries are constantly competing for each other's power in international relations with the ultimate aim of serving national interests, ensuring their security and survival. Power is both a goal that countries pursue and an important tool to realize and protect national interests. The article will clarify the concept and component parts of national interests, analyze the role of national interests in power competition among countries in opinion of realist theory; analyze the basic contents of realist theory on power competition in international relations.

Key words: national interests, national security, power, power competition, international system, realist theory

Cuộc cạnh tranh quyền lực và giành giật ảnh hưởng giữa các quốc gia trong quan hệ quốc tế hiện nay diễn ra ngày một gay

gắt và quyết liệt. Lợi ích quốc gia là nguyên tắc chỉ đạo và có vai trò chi phối đến mọi hoạt động của quốc gia trong quan hệ quốc tế. Các trường phái lý luận về cơ bản đều có quan điểm đồng nhất về vấn đề lợi ích quốc gia. Theo đó, lợi ích quốc gia là mục tiêu cao nhất mà tất cả các quốc gia theo đuổi

---

^{*} NCS, Học viện Ngoại giao

Nhận bài ngày: 27/10/2018

Phản biện xong 18/3/2019

Chấp nhận đăng 5/5/2019

trong quan hệ quốc tế, dù chế độ chính trị có là gì thì các quốc gia khi tham gia vào quan hệ quốc tế đều hành động vì lợi ích quốc gia của mình. Lợi ích quốc gia - dân tộc là nguyên tắc chỉ đạo xuyên suốt trong việc hoạch định và triển khai chính sách đối ngoại của hầu hết các quốc gia trên thế giới. Lợi ích của các quốc gia khác nhau không phải hoàn toàn khác biệt trong mọi trường hợp, song sự đa dạng về mục tiêu, mục đích và sự theo đuổi các lợi ích riêng của quốc gia là căn nguyên của mọi vấn đề xung đột và hợp tác cũng như chiến tranh và hòa bình trên thế giới. Cho dù các mục tiêu ban đầu đặt ra là gì thì trong quan hệ quốc tế, các quốc gia đều hướng tới việc tối đa hóa lợi ích quốc gia hay là những khả năng mà họ có thể đạt được. Bài viết tìm hiểu khái niệm và các nội hàm của lợi ích quốc gia, phân tích vai trò và vị trí của lợi ích quốc gia trong cạnh tranh quyền lực giữa các quốc gia theo quan điểm của lý thuyết Hiện thực; phân tích những nội dung cơ bản của thuyết Hiện thực về cạnh tranh quyền lực trong quan hệ quốc tế.

I. Khái niệm và nội hàm lợi ích quốc gia

Khái niệm lợi ích quốc gia

Lợi ích quốc gia là một khái niệm cơ bản trong khoa học về quan hệ quốc tế, là yếu tố quan trọng định hình lên chính sách đối ngoại của một quốc gia và là công cụ quan trọng để phân tích chính sách đối ngoại. Trong quan hệ quốc tế, phục vụ lợi ích quốc

gia dân tộc ngày càng trở thành nguyên tắc tối thượng trong việc hoạch định và triển khai chính sách đối ngoại của mọi quốc gia. Chính sách đối ngoại và hành vi của một quốc gia luôn được xác định dựa trên lợi ích của quốc gia đó, được triển khai nhằm đạt được và tối đa hóa các mục tiêu của lợi ích quốc gia. Tuy nhiên, khái niệm về lợi ích quốc gia cho đến nay vẫn chưa đạt được sự đồng nhất rộng rãi trong giới học giả và hoạch định chính sách.

Sự phát triển của lợi ích quốc gia gắn liền với quá trình hình thành, phát triển và tương tác lẫn nhau giữa các quốc gia hiện đại. Mặc dù có quá trình phát triển lâu dài nhưng thuật ngữ lợi ích quốc gia vẫn còn là một khái niệm mới, lần đầu tiên được sử dụng như một thuật ngữ khoa học trong giới khoa học Mỹ năm 1935. Theo Neuchterlein, thuật ngữ "lợi ích quốc gia" được các chính khách và học giả sử dụng từ khi các quốc gia - dân tộc được hình thành để miêu tả những tham vọng và mục tiêu của các quốc gia chủ quyền trên trường quốc tế¹. Các học giả Lerche và Said thì cho rằng, lợi ích quốc gia là mục tiêu dài hạn và liên tục mà các quốc gia, dân tộc và các chính phủ theo đuổi². Lợi ích quốc gia, theo như Van Dyke định nghĩa, là lợi ích mà các quốc gia luôn tìm cách bảo vệ hoặc đạt được trong quan hệ với quốc gia

¹ Donald E. Neuchterlein (1976), "National interest and foreign policy: A conceptual framework for analysis and decision-making", *British Journal of International Studies*, Vol.2, No.3, p.246.

² Charles O. Lerche, Abdul A. Said (1963), *Concepts of International Politics*, New Jersey: Prentice - Hall.

khác³. Còn theo học giả Morgenthau, trong một thế giới mà nhiều quốc gia đối lập và cạnh tranh nhau giành quyền lực thì sự tồn tại của quốc gia là điều kiện tối thiểu và quan trọng nhất. Do vậy, ý nghĩa của lợi ích quốc gia là sự tồn tại, bảo vệ bản sắc tự nhiên, chính trị và văn hóa của một quốc gia khỏi sự xâm phạm của các quốc gia khác. Sự độc lập và toàn vẹn lãnh thổ là lợi ích quan trọng hàng đầu, được đặt trên tất cả các lợi ích khác. Quốc gia không tồn tại thì sẽ không có lợi ích nào hết, do vậy mục tiêu tối thượng của quốc gia là duy trì sự tồn tại của mình⁴.

Trong *Từ điển quan hệ quốc tế*, Plano và Olton định nghĩa lợi ích quốc gia là “mục tiêu cơ bản và nhân tố quyết định cuối cùng trong việc hoạch định chính sách đối ngoại. Lợi ích quốc gia là khái niệm có tính khái quát hóa cao bao gồm những nhu cầu sống còn của quốc gia đó. Đó là tự bảo vệ độc lập, toàn vẹn lãnh thổ, an ninh quân sự và thịnh vượng về kinh tế”⁵.

Đối với các nhà Hiện thực, lợi ích quốc gia là mục tiêu cuối cùng mà các quốc gia theo đuổi trong quan hệ với các quốc gia khác, và nó phải đạt được bằng bất kỳ giá nào, bất kỳ phương tiện nào thậm chí là bằng vũ lực và chiến tranh.

Như vậy, có thể thấy quan điểm của các học giả về lợi ích quốc gia khá đa dạng. Tuy nhiên, có một điểm chung trong các quan điểm trên đó là lợi ích quốc gia là những mục tiêu, mục đích, lợi ích cao nhất mà một quốc gia luôn cố gắng theo đuổi, bảo vệ trong quan hệ với các quốc gia khác. Ở Việt Nam, các thuật ngữ lợi ích quốc gia, lợi ích dân tộc và lợi ích quốc gia - dân tộc được xác định có chung nội hàm và được sử dụng thay thế lẫn nhau. Theo đó, lợi ích quốc gia là “*lợi ích chung của cộng đồng những người sống trên một đất nước, có chung nguồn gốc, lịch sử, phong tục tập quán và phần nhiều còn chung cả tiếng nói, chữ viết*”⁶.

Nội hàm lợi ích quốc gia

Việc xác định những nội dung cụ thể, nội hàm của khái niệm lợi ích quốc gia không hề là công việc dễ dàng. Thậm chí, trong số những học giả theo phái Hiện thực cũng có những cách tiếp cận và quan niệm khác nhau về nội hàm của lợi ích quốc gia. Ngay cả một nhà tư tưởng lớn của phái Hiện thực như Hans Morgenthau cũng chưa đưa ra được những lý giải rõ ràng và nhất quán về những nội dung và nội hàm cụ thể của lợi ích quốc gia. Theo Morgenthau, lợi ích quốc gia bao gồm hai thành tố cơ bản: i) những yếu tố thiết yếu hay sống còn của lợi ích quốc gia và ii) những yếu tố có thể thay đổi. Chừng nào thế giới còn phân chia thành các quốc

³ Van Dyke (1962), “Values and Interests”, *American Political Science Review*, No. 56, pp. 567-576.

⁴ Hans J. Morgenthau (1951), *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy*, New York: Alfred A. Knopf.

⁵ Jack C. Plano, Roy Olton (1982), *The International Relations Dictionary*, California: ABC-CJLO Santa Barbara, Third edition, p.9.

⁶ Dương Văn Quảng, Vũ Dương Huân (chủ biên) (2002), *Từ điển thuật ngữ ngoại giao Việt - Anh - Pháp*, Nxb. Thế giới, Hà Nội, tr 63.

gia, thì yếu tố thiết yếu trong lợi ích quốc gia đó là đảm bảo sự tồn tại của quốc gia⁷. Những yếu tố có thể thay đổi của lợi ích quốc gia được xác định trong những thời gian và hoàn cảnh cụ thể, chịu tác động của nhiều nhân tố như ý kiến công chúng, các nhóm lợi ích, các đảng phái chính trị, các tập quán chính trị và đạo đức của quốc gia⁸. Tuy vậy, cả Morgenthau và những người theo phái Hiện thực trong giới học thuật cũng như trong giới hoạch định chính sách đều chưa xác định rõ ràng những nội dung cụ thể của khái niệm lợi ích quốc gia.

Lợi ích quốc gia bản thân nó không phải là một khái niệm “tĩnh”, nội hàm của khái niệm này có thể thay đổi theo thời gian và trong những bối cảnh cụ thể. Trong những thời kỳ khác nhau và trong những bối cảnh khác nhau, một quốc gia sẽ xác định nội dung của lợi ích quốc gia khác nhau, đồng thời việc hoạch định và phương thức triển khai chính sách đối ngoại để đạt được lợi ích đó trong những thời điểm khác nhau của một quốc gia cũng rất khác nhau. Do vậy, việc xác định những nội hàm cụ thể của lợi ích quốc gia trong một thời điểm nhất định là rất khó bởi sự tương tác lẫn nhau rất phức tạp giữa các chủ thể tham gia vào quá trình hoạch định và triển khai chính sách đối ngoại của một quốc gia.

2. Lợi ích quốc gia trong cạnh tranh quyền lực theo lý thuyết Hiện thực

Lợi ích quốc gia là khái niệm trọng tâm trong lý thuyết của trường phái Hiện thực trong quan hệ quốc tế. Những người theo phái Hiện thực lập luận rằng tất cả các quốc gia khi tham gia vào quan hệ quốc tế đều nhằm theo đuổi lợi ích quốc gia của mình. Lợi ích quốc gia quyết định chính sách đối ngoại của một quốc gia, và vì quan hệ quốc tế luôn trong tình trạng đối đầu và cạnh tranh về quyền lực nên lợi ích quốc gia được định nghĩa dựa trên các yếu tố của quyền lực. Đối với các nhà Hiện thực, lợi ích quốc gia là mục tiêu cuối cùng mà các quốc gia theo đuổi trong quan hệ với các quốc gia khác, và nó phải đạt được bằng bất kỳ giá nào, bất kỳ phương tiện nào thậm chí là bằng vũ lực và chiến tranh.

Đối với những người Hiện thực chủ nghĩa, vấn đề quyền lực và cạnh tranh quyền lực giữa các quốc gia là vấn đề cơ bản và cốt lõi nhất của quan hệ quốc tế. Chính trị quốc tế, theo quan điểm của Morgenthau, giống như tất cả các loại hình chính trị khác, là cuộc đấu tranh giành quyền lực giữa các quốc gia. Bất kể mục đích cuối cùng của chính trị quốc tế là gì, quyền lực luôn là mục đích trước mắt⁹. Những người theo chủ nghĩa Hiện thực cho rằng, vấn đề an ninh quốc gia luôn là mối quan tâm hàng đầu và là vấn đề quan trọng nhất đối với một quốc gia trong quan hệ quốc tế. Học giả John Mearsheimer

⁷ Hans J. Morgenthau (1952), “Another ‘Great Debate’: The National Interest of the United States”, *The American Political Science Review*, XLVI, p.972.

⁸ Hans J. Morgenthau (1967), *Politics among Nations*, 4th ed., New York: Alfred A. Knopf.

⁹ Hans J. Morgenthau (1954), *Politics among Nations*, New York: Alfred A. Knopf, p.25.

cho rằng, trong hệ thống vô chính phủ các quốc gia tìm cách duy trì sự sống còn thông qua việc tối đa hóa quyền lực của mình so với các quốc gia khác¹⁰. Fareed Zakaria lập luận rằng, đối với một quốc gia giải pháp tốt nhất cho vấn đề bất định của đời sống quốc tế là việc tăng cường sự kiểm soát đối với môi trường đó, thông qua sự thường xuyên mở rộng các lợi ích chính trị của quốc gia ở bên ngoài¹¹. Ngoài việc đảm bảo an ninh quốc gia, các quốc gia tranh giành quyền lực cũng nhằm tối đa các lợi ích khác có tính vật chất hơn chẳng hạn như thương mại, tài chính trong quan hệ với các quốc gia khác.

Các quốc gia sử dụng quyền lực của mình để phục vụ các lợi ích và hiện thực hóa các mục tiêu của họ trong quan hệ quốc tế. Một điều hiển nhiên là, với một sức mạnh hay quyền lực lớn hơn thì một quốc gia sẽ có thể dễ dàng bảo vệ các lợi ích của mình hơn, có nhiều cơ hội để hiện thực hóa và đạt được các mục tiêu, mục đích của mình hơn trong quan hệ với quốc gia khác. Theo như Baldwin, với việc có được nhiều nguồn lực hơn sẽ giúp cho một quốc gia làm được nhiều thứ hơn, đó là có thể gây ảnh hưởng lên nhiều chủ thể hơn và có thể tác động được đến nhiều vấn đề hơn¹². Nói cách khác, các quốc gia sử dụng quyền lực để tác động

lên các quốc gia khác nhằm đạt được các mục đích và mục tiêu của mình, quyền lực là phương tiện để đảm bảo cho lợi ích của quốc gia trong quan hệ quốc tế.

Nếu quyền lực được các nhà Hiện thực chủ nghĩa cổ điển cho là mục tiêu cuối cùng của các quốc gia trong quan hệ quốc tế, thì đối với các nhà Hiện thực mới hay các nhà Hiện thực cấu trúc, quyền lực được coi là một phương tiện để đạt được các mục tiêu, lợi ích cuối cùng của quốc gia mà quan trọng nhất là sự tồn vong của mình. Tuy nhiên, quan điểm về mức độ quyền lực mà quốc gia nên theo đuổi trong quan hệ quốc tế lại không đạt được sự đồng nhất trong số các nhà Hiện thực cấu trúc. Phái Hiện thực tấn công mà tiêu biểu là Mearsheimer cho rằng, các quốc gia nên giành được càng nhiều quyền lực càng tốt, và nếu hoàn cảnh cho phép thì theo đuổi bá quyền¹³. Theo quan điểm này, một quyền lực vượt trội là phương pháp tốt nhất cho một quốc gia để đảm bảo sự sống còn của mình, bảo vệ và tối đa hóa được lợi ích quốc gia, răn đe và ngăn chặn được các mối đe dọa từ các quốc gia khác. Ngược lại, Kenneth Waltz tiêu biểu cho những người theo phái Hiện thực phòng thủ lại lập luận rằng, các quốc gia không nên giành lấy quá nhiều quyền lực bởi điều đó sẽ gây ra sự lo ngại cho các quốc gia khác trong hệ thống quốc tế, và họ sẽ tìm mọi cách để chống lại hoặc cân bằng quyền lực với quốc

¹⁰ John J. Mearsheimer (1990), "Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War", *International Security*, 15(1), p.12.

¹¹ Fareed Zakaria (1998), *From Wealth to Power: The Unusual Origins of America's World Role*, New Jersey: Princeton University Press, p.20.

¹² David A. Baldwin (2016), *Power and International Relations. A Conceptual Approach*, New Jersey: Princeton University Press, p 71.

¹³ John J Mearsheimer (2001), *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: Norton.

gia đó¹⁴. Theo đuổi vị trí bá quyền, do vậy, là việc không nên làm.

Nói tóm lại, đối với các nhà Hiện thực, quyền lực là một phương tiện thiết yếu mà các quốc gia sử dụng để bảo vệ và đạt được các lợi ích quốc gia trong quan hệ quốc tế. Vì vậy, các quốc gia thường xuyên cạnh tranh và tranh giành quyền lực lẫn nhau là nhằm phục vụ cho lợi ích quốc gia của mình, mà lợi ích quan trọng nhất là đảm bảo an ninh và sự tồn vong của quốc gia.

Một số nội dung của thuyết Hiện thực về cạnh tranh quyền lực

Những người theo trường phái Hiện thực cho rằng các quốc gia tồn tại và vận hành trong một thế giới mà ở đó không có một thứ quyền lực hay một chính phủ siêu quốc gia nào đứng trên và chi phối mối quan hệ giữa họ với nhau. Thế giới được đặc trưng bởi tình trạng vô chính phủ và đó cũng là đặc tính cố hữu của môi trường quan hệ quốc tế. Để tồn tại được trong một môi trường vô chính phủ, các quốc gia phải có quyền lực và luôn theo đuổi quyền lực. Có được quyền lực sẽ giúp quốc gia đảm bảo được an ninh và sự tồn tại của mình, giữ vững được chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của quốc gia, thực hiện được lợi ích quốc gia trong quan hệ quốc tế. Quyền lực trở thành mục đích cơ bản của chính sách đối ngoại, đồng thời là động cơ chi phối mọi hành vi đối ngoại của quốc gia. Các nhà Hiện thực mô tả cuộc đấu tranh

giành quyền lực giữa các quốc gia có mô hình giống với trò chơi có tổng bằng không. Theo đó, một quốc gia cố gắng tăng cường quyền lực của mình đồng nghĩa với sự suy giảm quyền lực của những quốc gia khác. Ngoài ra, việc cố gắng theo đuổi quyền lực khiến các quốc gia rơi vào thế lưỡng nan về an ninh. Các quốc gia muốn tăng cường quyền lực để đảm bảo an ninh thì nguy cơ đe dọa đến an ninh của chính họ lại càng gia tăng. Tình trạng lưỡng nan về an ninh buộc các quốc gia phải luôn tìm cách tăng cường quyền lực của mình hơn nữa.

Việc các quốc gia cố gắng theo đuổi những lợi ích vị kỷ trong một môi trường quốc tế vô chính phủ dẫn đến xung đột và chiến tranh là điều khó tránh khỏi. Tình trạng vô chính phủ khiến cho các quốc gia mất lòng tin, nghi kỵ lẫn nhau, luôn cảm thấy bất an với toan tính và ý định của các quốc gia khác, và thường có xu hướng diễn giải ý đồ của đối phương theo tình huống xấu nhất. Và để đảm bảo an ninh cho mình, các quốc gia phải "tự cứu" lấy mình thông qua việc tăng cường sức mạnh và tìm kiếm đồng minh. Nói cách khác, tình trạng vô chính phủ buộc các quốc gia không ngừng tăng cường tiềm lực quân sự và thiết lập quan hệ liên minh với các nước khác để cân bằng lại các mối đe dọa tiềm tàng. Những người theo thuyết Hiện thực không loại trừ khả năng các cường quốc đối địch hợp tác với nhau trong những vấn đề an ninh mang đến lợi ích chung, nhưng họ cho rằng sự hợp tác rất khó có thể đạt được. Bởi thứ mà các quốc gia quan tâm

¹⁴ Kenneth N. Waltz (1979), *Theory of International Politics*, London: McGraw-Hill.

trong hợp tác là lợi ích tương đối tức ai sẽ được hưởng lợi nhiều hơn, và cũng không có gì để đảm bảo rằng bên còn lại sẽ không bội ước.

Quan hệ quốc tế là cuộc chiến không khoan nhượng giữa các quốc gia nhằm giành quyền lực và những lợi ích riêng, do vậy những người theo thuyết Hiện thực cho rằng, sự cân nhắc về các chuẩn mực và giá trị đạo đức có vai trò rất hạn chế trong việc hoạch định và triển khai chính sách đối ngoại của các quốc gia. Chính sách đối ngoại được định hướng bởi yêu cầu chiến lược của quốc gia nhằm phục vụ lợi ích quốc gia, việc triển khai chính sách đối ngoại có thể buộc các lãnh đạo quốc gia hành động trái với các chuẩn mực đạo đức chung. Vì các lãnh đạo phải chịu trách nhiệm về an ninh và sự tồn vong của chính quốc gia mình, nên họ có thể thực hiện bất cứ hành động nào để đạt được lợi ích an ninh của quốc gia cho dù hành động đó có đi ngược lại đạo đức cá nhân.

Hệ thống quốc tế là yếu tố khách quan tác động từ bên ngoài đến quan hệ quốc tế, được cấu thành từ các quốc gia có chủ quyền và sự tương tác lẫn nhau giữa các chủ thể này. Hành vi của các quốc gia trong quan hệ quốc tế cũng như mối quan hệ giữa các quốc gia chịu sự tác động và chi phối rất lớn từ hệ thống quốc tế. Trong hệ thống quốc tế, cấu trúc của hệ thống hay sự phân bổ quyền lực giữa các quốc gia trong hệ thống là yếu tố quan trọng nhất. Các nhà Hiện thực cấu trúc cho rằng, hệ thống quốc tế được đặc trưng bởi tình trạng vô chính phủ, do đó lợi ích

quốc gia là tối đa hóa quyền lực nhằm đảm bảo sự tồn tại của mình. Đối với các nhà Hiện thực cấu trúc, cơ cấu nội bộ của quốc gia ít có tác động đến quan hệ quốc tế, chế độ dân chủ hay quân chủ không ảnh hưởng đến hành vi của các quốc gia ở cấp độ quốc tế. Vì hệ thống quốc tế là vô chính phủ nên các quốc gia có xu hướng hành động giống nhau trong quan hệ quốc tế, đều tìm cách đảm bảo an ninh quốc gia thông qua việc tối đa hóa quyền lực của mình.

Tóm lại, lợi ích quốc gia, quyền lực và cạnh tranh quyền lực là những khái niệm trọng tâm trong lý thuyết của chủ nghĩa Hiện thực. Lợi ích quốc gia là nhân tố chi phối và quyết định việc hoạch định và triển khai chính sách đối ngoại của quốc gia. Mọi quốc gia đều theo đuổi và tranh giành quyền lực lẫn nhau, quan hệ quốc tế là cuộc chiến không ngừng giữa các quốc gia vì quyền lực. Chủ nghĩa Hiện thực cho rằng, trong một hệ thống quốc tế vô chính phủ thì cạnh tranh quyền lực là biện pháp tốt nhất giúp đảm bảo an ninh và sự tồn vong của quốc gia, đồng thời giúp quốc gia đạt được nhiều lợi ích quan trọng khác. Quyền lực vừa là mục tiêu của quốc gia vừa là phương tiện để thực hiện lợi ích quốc gia trong quan hệ quốc tế.

Tài liệu tham khảo

1. David A. Baldwin (2016), *Power and International Relations: A Conceptual Approach*, New Jersey: Princeton University Press.

2. Van Dyke (1962), "Values and Interests", *American Political Science Review*, No. 56, pp. 567-576.
3. Charles O. Lerche, Abdul A. Said (1963), *Concepts of International Politics*, New Jersey: Prentice - Hall.
4. John J. Mearsheimer (1990), "Back to the Future: Instability in Europe after the Cold War", *International Security*, 15(1), p.12.
5. John J. Mearsheimer (2001), *The Tragedy of Great Power Politics*, New York: Norton.
6. Hans J. Morgenthau (1951), *In Defense of the National Interest: A Critical Examination of American Foreign Policy*, New York: Alfred A. Knopf.
7. Hans J. Morgenthau (1952), "Another 'Great Debate': The National Interest of the United States", *The American Political Science Review*, XLVI, p.972.
8. Hans J. Morgenthau (1967), *Politics among Nations*, 4th ed., New York: Alfred A. Knopf.
9. Donald E. Neuchterlein (1976), "National interest and foreign policy: A conceptual framework for analysis and decision-making", *British Journal of International Studies*, Vol.2, No.3, p.246.
10. Jack C. Plano, Roy Olton (1982), *The International Relations Dictionary*, California: ABC-CILO Santa Barbara, Third edition.
11. Dương Văn Quảng, Vũ Dương Huân (chủ biên) (2002), *Từ điển thuật ngữ ngoại giao Việt - Anh - Pháp*, Nxb. Thế giới, Hà Nội.
12. Kenneth N. Waltz (1979), *Theory of International Politics*, London: McGraw-Hill.
13. Fareed Zakaria (1998), *From Wealth to Power: The Unusual Origins of America's World Role*, New Jersey: Princeton University Press.